

3. Számoljunk együtt

A csoport körben ül. A cél, hogy elszámoljanak egyesével növekvő sorrendben addig, ahányan a csoportban vannak. Az a nehézség, hogy nem beszélheti meg a csoport előre, hogy melyik számot ki mondja, nem jelezhetnek egymásnak a megszólalás előtt. Mindenki csak egyszer szólhat meg, vagyis csak egy számot mondhat. Ha ketten vagy többen szólalnak meg egyszerre, akkor előről kezdődik a számolás, mindaddig, míg nem sikerül úgy elmondani a számsort, hogy minden számot csak egy ember mond és mindenki csak egyszer szólal meg.

4. Mocsárjárás

A játék célja, hogy minden gyerek jusson át egy képzeletbeli mocsáron úgy, hogy a lába ne érjen bele a „mocsár vizébe” (vagyis a talajra), mert akkor az lehúzhatja őt a mélybe. Két újságpapírt kap minden gyerek, s oly módon tud előre haladni, hogy először rálép az egyikre, majd a másikat maga elé helyezi és átlép rá. Az üresen maradt papírt újra maga elé helyezi, és ismét átlép rá.

A játék nehezíthető különféle akadályokkal (ezeket fának, bokroknak, alvó állatoknak stb. nevezhetjük el), amelyeket a játék során ki kell kerülni. Még nehezebb a játék, ha a játékosok egyszerre többen, esetleg teljesen egyszerre indulnak útnak. Ilyenkor még egymásra is figyelniük kell. Az újságpapír méretének változtatásával is nehezíthető az átkelés.

5. Forró szék

Meg kell győznünk a homalkó törzsfőnököt, hogy fogadják a békülésünket. Előtte találjuk ki, hogy mi mit ajánlunk föl a közeledés érdekében (a gyerekek által kitalált történeteket alapul véve).

V. Békülés

(élet békében)

Némajáték + gondolatkövetés

Az egész törzs összegyűlik, amikor az arany tomahawkot ünnepélyesen visszahelyezik a varázsló sátrába. (A tanár a törzsfőnök szerepében.) Akire a törzsfőnök rámutat, kimondhatja, mi jár a fejében e fontos esemény kapcsán.

Stílusváltás

Beszámoló a békülésről a homalkók, a sziúk és az (anakronisztikus megoldásként) valamelyik magyar ke-reskedelmi tévé híradójának nézőpontjából.

Reflektálás – jelenetek

Volt-e olyan esemény a későbbiekben, amikor úgy érezték, hogy nem volt jó döntés kibékülni a homalkókkal? Történt-e valami olyan esemény, amikor örültek annak, hogy kibékültek velük?

Mi vagy ők?

Vatai Éva

I. Az órát megelőző elméleti szakaszban⁷

- *többekkel megnéztük Tarantino Becstelen brigantyk című filmjét, a többieknek pedig odaadtam azt a szöveget, amely LaPadite, francia tejtermelő és Hans Landa, náci tiszt párbeszédét tartalmazza;*
- *a fiatalok rendelkeznek általános civilizációs ismeretekkel a II. világháború Franciaországot érintő eseményeiről, Charles de Gaulle beszédéről, az ellenálló mozgalomról, de még történelemből nem tanulták ezt az időszakot.*

II. Ténamegjelölés, beszélgetés: a besúgás

A fogalom meghatározása: az egyén vagy egy csoport besúgását egy besúgó vagy egy besúgó kisebbség hajtja végre, hogy ez által haszonra tegyen szert, meggazdagodjon, megszerezze más javait, vagy (rossz-

⁷ A Színház-Dráma-Nevelés programjának részét képező, azonos című foglalkozás vázlata a szerző módszertani jegyzetével. (A szerk.)

indulatúan) ártson másoknak. A besúgónak általában egy uralkodó hatalom fizet azért, hogy információkhoz jusson ellenségeiről.

- *Mondjunk példákat a besúgásra a mindennapi életből!*
- *Mondjunk olyan történelmi korokat, amelyekben nagyon erősen működött a besúgórendszer!*

III. Narráció

A németek 1940-ben elfoglalták Franciaország északi részét. A francia bábkormány vakon hajtotta végre a németek érdekeit szolgáló rendelkezéseket.

Összeírták s elhurcolták a zsidókat. Nézzünk be egy faluba, milyen iratok vannak kinn a polgármesteri hivatal falán *(a dokumentumok értelmezése)*!

Néző és résztvevő. Bemutató foglalkozás Vatai Éva vezetésével a Színház-Dráma-Nevelés programjában. Budapest, Marczibányi Téri Művelődési Központ, 2009. november 14. Kaposi László felvétele

HIRDETMÉNY

Egy millió frank jutalmat kapnak azok, akik segítséget nyújtanak a nép ellenségeinek, vagyis a szabotázsakciók és a merényletek elkövetőinek letartóztatásában.

- *Idézet a római jogból: a besúgás állampolgári tett, amely a közösség védelmét szolgálja.*
- *Korabeli propagandaplakát: A zsidók a világ ellenségei. Zsidóveszély!*

IV. A falu lakói

Purbourg nem város, ahogy a neve jelzi, hanem egy kb. 250 lakosú falu egy hegy lábánál. Több férfit behívtak katonának, a termés egy részét rekvirálták. Nehéz idők járnak. A faluban lakó két zsidó családot elvitték, a harmadikról pedig úgy tudják, hogy Spanyolországba szökött. Alkossuk meg a falu lakosságát

kis csoportokban! *Szerepválasztás előtt feltétlen tisztázni kell: a faluban nincsenek partizánok, zsidók és katonák.*

Ha gyorsítani akarjuk a játékot, szerepkártyákat osztunk ki, de ez nem elengedhetetlen. A tanár a polgármester szerepét veszi fel (lásd Extrák!).

V. Mutatkozatok be a falu többi lakójának!

Ki vagy? Mivel foglalkozol? Mi a szereped a falu életében?

(A körkérdés után gyors állókép a családokról.)

VI. Egész csoportos jelenet a falu életéből, amikor a lakók együtt vannak:

- a július 14-i ünnep

A tanár a polgármester szerepébe lép, s rövid ünnepi beszédet tart. Szavaiból kiderül, hogy neki egyetlen érdeke van: megvédeni a faluját a pusztulástól, a veszteségektől.

Végül koccint a falu lakóival. *(Bekiabálások: A békére! A szabadságra! Arra, hogy a férfiak épen jönnek vissza! A hazára! stb.)*

VII. Besúgás vagy szolidaritás

Az a hír járja, hogy a Dreyfus család, a falu harmadik zsidó családja, akikről úgy tudták, hogy Spanyolországba szöktek, nem hagyta el a falut, hanem egy elhagyott tanyán rejtőzködik.

Ezt az információt a tanár sűgással indítja el, majd mikor már mindenki értesült róla, falugyűlést hív össze.

Falugyűlés: meg kell beszélniük a helyzetet.

Milyen alternatívák vannak?

- feladják a Dreyfus családot
- segítenek megszökni Dreyfuséknek
- nem tesznek semmit sem, közösen várják a végzetüket stb.

A döntés: a polgármester telefont kap a szomszéd faluban tartózkodó németektől:

- tudomásuk van a Dreyfus családról, s azt is tudják, hogy itt tartózkodnak a faluban. Ha a lakók nem adják ki őket, nem árulják el hollétüket, holnap reggel kiterelik őket a piacra, s félóránként egy embert lelőnek közülük.

A tanár két széket tesz le, s kéri, hogy a bal oldali mögött azok sorakozzanak fel, akik kiadnák a családot, a jobb oldali mögött azok, akik inkább a halált választanák.

VIII. Egy tanú visszatér (beépített szereplő)

Gyűlés: a háború vége után néhány évvel a zsidó család egyik lánya visszatér a faluba és – a döntéstől függően:

- felelősségre vonja a besúgókat;
- köszönetet mond a falu lakóinak bátor tetteikért.

IX. Extrák – időmilliomosoknak

a) Beszélgetés

Besúgásnak minősíted-e a Becstelen brigantykban LaPadite tettét?

b) Kiegészítő játék a III. pont elé

Ha több időnk van a drámaóra, érdemes bevinni korabeli dokumentumokat, levélrészleteket, sőt a játékosok is megpróbálhatnak ilyet írni, s beledobni a ládába

„Nem tudnák elküldeni ezt a veszélyes gonosztevő zsidót egy haláltáborba? Nagy szolgálatot tennének a Francia Nemzetnek és a saját hazájuknak is.

„Tisztelettel közlöm Önökkel, hogy az M. család tagjai, akiket 1942. július 16-án kellett volna letartóztatni, aznap a házmesternél rejtőzködtek, aztán megszöktek, majd visszajöttek a lakásba, ott bújtak meg. Onnan soha nem mentek ki, és a házmester vitt nekik élelmet.”

„A szabad zónába menekített szökött rabokat, akiket előtte a saját lakásában rejtegetett. Hamis papírokkal és pénzzel látta el őket. Ezt foglalkozásszerűen űzte.”

„Rendszeresen hallgatja az angol rádió műsorát, s kedden Clouzot Hollójának vetítésén felállt a székeről, s ezt kiabálta: Éljen de Gaulle!”

A „besúgás-láda” egy olyan doboz, melybe névtelenül is bedobhatjuk a kiscsoportokban gyártott leveleket.

c) Szerepkártyák

Paul Leconte és felesége, Lisa

- tejtermelők, módos gazdák, nagy hatalmuk van a falu lakói felett
- már szüleik is a faluban laktak
- hitbuzgó katolikusok, nincs gyerekük

Jérôme és Cathy Prunes

- ők vezetik a falu egyetlen élelmiszerboltját
- szeretik a pénzt és nagy hazafiak
- két felnőtt gyerekük a falutól messze lakik

Bruder nővérek

- 40 és 42 évesek, nincs férjük
- imádják a német zenét és irodalmat, maguk is zongoráznak
- unokaöccsük két éve a fronton van

Massot atya

- a falu papja, 56 éves
- mindenki nagyra becsüli, jól ismeri a falu lakóinak kis titkait
- biciklin közlekedik, s utálja a németeket első világháborús emlékei miatt, ahol a bátyja is meghalt

a Duclos család

- az apa, Jean, 35 éves, nem hívták be katonának, mert egy munkahelyi balesetben megsérült az egyik karja
- az anya, Jeanne határozott, erőteljes ötleteket felvető nő, aki utálja a németeket, mert apját az első világháborúban vesztette el
- gyerekeik 14, 15 és 16 évesek

Pennac apó és felesége, Julie

- a falu mellett laknak, kevés kapcsolatuk van a falusiakkal, de a közös tevékenységekben részt vesznek
- életükről keveset tudnak a falusiak
- vadmézet gyűjtenek és gyümölcsöt, amit a falu piacán adnak el
- egyetlen fiuk kevéssel ezelőtt halt meg a háborúban

a polgármester, Charles Hideau (a szerepet a tanár játssza)

- régen a falu tanítója volt
- elsődleges célja, hogy megvédje a falu lakóit a háborútól és a német hatóságoktól
- a falusiak bíznak benne, mert képes összebékíteni a különféle érdekű falusiakat

Vatai Éva foglalkozásvezetés közben. Kaposi László felvétele